Gün

25 kuruş ✶ Haftalık kültür ve aktüalite Dergisi ✶ Cumartesi 28-9-945

BU SAYIDA:

Sayı : 24

KÜLTÜR VE AKSİYON

T. S. P KONFERANSLARI

Türkiye sosyalist partisinin kendi azası için tertiplemiş olduğu konferanslardan ikincisi "milli mesele ve sosyalizm,, idi. Konferansçısı Hüsamettin Özdoğu marksist millî meseleyi gayet açık olarak ortaya koydu. Hür ve müstakil millet davasının sosyalizmin ana davası olduğu için emperyalizme Karşı olan her milli kurtuluş hareketinin sempati ile karşılanması icabettiğini belirtti.

Üçüncü konferansın mevzuu "cemiyetin inkişafı,, idi.

Geçen hafta Mustafa Börklüce bu konferansında cemiyetin gelişmes seyri izah etti. Konferans sonunda bir çok münakaşalar yapıldı.

Bu haftanın mevzuu " Emperyalizmin iktisadî karakteri,, dir.

Konferans Vasık Balkış tarafından verilecektir.

Antifaşist gençler toplantısı

Geçenlerde Prağda yapılacak, milletlerarası anti faşist gençler toplantısında bizden de Turk anti faşist gençlığimizı temsil üzere bir heyet işe girişti, bu daveti tetkık eden mesul makamlar bu şerefi kabul etmek luzumunu duymamış olacaklarkı boyle bir heyetın gıtmesine luzum gormediler.

Tabıidir kı bizim icabet etmemekliğimiz bu toplantıyı geçiktirmedı. Işittigimize gore faşızmin tetkiki üzerine Anglosakson öğelerle Islav oğeler ihtılâfa düştüğünden tetkik yapmaktan vazgeçilmiştir. Eğer ölüm kamplarından ve cephelere dünyayı salhaneye çeviren faşist canavar ve cellatların kurbanı olan milyonlarca masum insana sorulabilmesinden, ister İslav ister Anglosakson Ve hatta Cermen olsun faşizmin tetkiki üzerinde herhalde hiç bir ihtılâfa düşmezlerdi.

Konğrenin faşizmin tetkik üzede tereddüt eden cesaret alan Tasvirin meşhur sağ sütun muharriri fikir faşizmini ne güzel tarif ediyor. "Faşizm millî hudutlar dahilinde bir sosyalizm denemesidir'., Faşizm bize, hiç de bu efendiye göründüğü kadar cana yakın görünmüyor. Bu, «Millî hudutlar dahilinde bir sosyalizm denemesi değil, olsa olsa millî hudutları aşan banavarca bir kıtal ve cinayet denemesidir.»

Adamın biri

Cahit Külebi de neşredilmiş ve edilmemiş 37 şiirini bir araya toplado, kitabın adı: Adamın Biri. Değerli bir ressamın da desenlerini taşıyan bu üç formalık kitap basmak itibarile de hoş. Adàmın biri harp içinde, ve Mehmet Ali gibi şarler şairin sanat anlayışında müsbet bir değişmeyi ve gelişmeyi müjdeleyor.

Külebi'nin bütün şiirlerinde bir tereddüt, bir şüphe ile karşılaşmaktayız. Temenni edelim ki bu çekingenlik onun mizacından gelmiş olsun, yoksa inanışından değil. Ne olursa olsun bu 37 şiir samimiliğin ve titizliğin en canlı örnekleridir. Şairi tebrik ederiz.

Spartacus

Milâttan önce 73 ve 71 yılları arasında İtalyanın cenubunda vuku bulan kölelerin isyanını Spartacus adlı bir şahsiyetin idare ettiğini, iki yıl müddetle Romayı sarstığını biliriz. Bu tarihî kahramanın adı zamanımızda Alman sosyalisti Karl Liebknecht tarafından kurulmuş ihtilâlci osyalist partisinin adında dao yaşıyordu. İngiliz gazetelerinden birinin değerli muharrir ve as'en bir Macar olan Arthur Koestler, (Spartacus) adile yazdığı tarihi bir romanda bu tarihi şahsiyetin hayatını isyanın sebeplerini ve idaresini güzel bir üslûpla tasvir etmiştir. Albert Lehman tarafından fransızcaya tercüme edilip, Pariste 1945 yılında basılan bu mühim eseri okuyucularımıza sağlık veririz.

Cumhuriyet maarifinde ilk hakikî inkilâpçı hamleyi yaparak Köy Enstitülerini kuran, onları yıllarca büyük dirayet ve gerçek bir demokrat zihniyetle idare eden Bay İsmail Hakkı Tonguç vazifesinden çıkarılmıştır.

Köy enstitüleri öğretmenleri arasında geniş çapta nakiller yapıldığı ve bu enstitülere son günlerde şahit olduğumuz anti - demokratik hareketlere uygun bir çehre verileceği haber alınmıştır.

Demokrasinin müdafiliğini yaparken yeni basın kanunu ile birlikte artık susacaklarını kahramanca (') bir mağdurluk edası (!) içinde ilân eden muharirleri görüyor, hayret ediyoruz. Bu söz ve yazı hürriyeti denilen mukaddes realitenin katlini kabul ettiğimizi ilân etmektir. Okuyucularımıza "ben korktum haberiniz olsun,, demektir. "Benim demokratlık ve cesaretim işte bu kadardır,,diye kendimi ele vermekitr.

Sosyalistçe Millet ve Milliyet Anlayışı

Gerçek millet anlayışını ve gerçek millet duygusunu, büyük halk kitlelerinin iktisadî ve içtimaî kurtuluş davası yerine azlığın zümrelerin eğemenlik davasını yürütenlerde aramak hiç bir şey bilmemekten ileri gelir.

Yazan : Esat ADİL.

Azası ve genel sekreteri olmakla büyük bir şeref duyduğum Türkiye sosyalist partisi programının ana prensiplerinden birinin de milliyetçilik olduğunu öğrenenlerden bir çoğunun hayrete düştüklerini ve bir çoğunun bu hayretlerini açıklamaya lüzum gördüklerini haber almaktayım.

Bunların bir kısmı ile tanışmak ve münakaşa yapmak fırsatı buldum. İçlerinde marksizmi az çok tetkik etmiş olanları ikna etmek şüphesiz daha kolay oldu.

Bir sosyalist partisinin veya bir sosyalistin millet varlığını kabul etmesini hakiki olarak milliyetperver geçinmesini hayret ve hatta hiddetle karşılayanları asla yadırgamamak gerektir. Çünkü hayretin sebebi, marksizm ve sosyalizm üzerinde doğru bir bilgiye sahip olmamaktan hiddetin sebebi ise millet ve milliyet mefhumları üzerinde yanlış tarifler ve haksız inhisarcılılkar güdülmekten ileri gelmektedir.

Markscılar hiç bir zaman milleti inkâr etmiş değillerdir. Bilakis, millet marksizmin kabul ettiği yegâne mustakil varlıktır. Millet anlayışını ve milliyet duygusunu saçma sapan tariflerden kurtarmış olan da yine bizzat marksizmdir.

Milliyet öyle bir ideolojidirki, millete verilen manaya göre değişir. Bir marksistin milet anlayışı ile bir faşistin millet anlayışı arasındaki farklar onların milliyetçilikleri arasındaki farkların aynıdır.

Bir sosaylistin milliyetçi oluşuna niçin hayret ediyorlar ? Çünkü onlar, sosyalizmin ne olduğunu bilmiyorlar. Haksız ve menfur iftiraların tesirinden kendilerini kurtaramayanlar sosyalistleri millet, milliyet, vatan düşmanı sayıyorlar.

Eğer onlar bilseler ki, sosyalizm: Her milletin kendi millî ve siyasi sınırları içinde gerçek bir bağımsızlığa taraftardır ve hiç bir milletin küçük veya büyük, zayıf veya kuvvetli, diğer hiç bir millet tarafından dokunulamamazlığı bir prensibini kabul etmiştir. Şüphesiz ki, bir sosyalistin herkesten fazla millet ve milliyet mefhumuna bağlı olduğunu tasdike mecbur kalırlardı..

Yine eğer onlar bilselerdi ki, sosyalizm bir millet halinde yaşayanların her türlü millî servetler ve kaynakları üzerinde milletçe müşterek haklarını ve faydalanma salâhiyetlerini tanımaktadır, her türlü fert ve zümre üstünlüğünü, istismarcılığı red etmektedir, yurt üzerindeki refah ve saadetin bütün millete ait olması lâzımgeleceğini ileri sürmektedir, şüphesiz ki, onlar bir sosyalistin millet ve milliyet bahsında en samimî ve en dürüst bir insan olduğunda asla tereddüt etmezlerdi.

Bir sosyalistin milliyetçi oluşuna niçin hayret ediyorlar? Çünkü onlar: artık bu suretle herkesi aldatacak imkânı kaybetmiş oluyorlar. İnhisarları altına almış oldukları millet ve milliyet mefhumuna takdıkları maskelerin al aşağı edilmesine kızmaktadırlar. Bir milletin, büyük bir ekseriyetin küçük bir zümre elinde mağdur edilmesine göz yummanın, küçük milletlerin büyük milletlere peşkeş çekilmesine göz yummanın, miletleri birbirine düşman edici ideolojilerle gerçek milliyet ideolofisi arasında hiç bir münasebet bulunmayışına göz yummanın, milletin ne olduğu ne de olması lâzımgeldiği gibi tarif edilmeyişine göz yummanın sosyoloji namına bir sahtekârlık olduğunu ortaya koyanlar ancak markscılardır. Milleti gerçek ve yüksek varlığı içinde kabul eden, onu kendi millî bünyesi içinde hür bir gelişmeye tabi tutmak isteyen faşizm değil, marksizmdir.

Dünyada hiç bir insan, kendi milletini bir marksist kadar sevemez. Çünkü başka hiç bir meshep kendi toprağına ve her şeyden önce kendi milletine bağlanabilmek için marksizm kadar realist bir görüş ve idealist bir iman kaynağına malik olamamıştır. Marksizm. Bize her şeyden önce insanı ve insan olarak da her şeyden önce kendi mensup olduğu milleti sevmesini öğretmiştir. Bütün Avrupanın son mukavemet ve millî kurtuluş hareketlerini tetkit etmiş olanlar bunun böyle olduğunu kabule mecburdurlar.

Polonya, Fransa, Çekoslovakya, Belçika Norveç, Danimarka, Yoğoslavya ve nihayet Yunanistan mukavemet hareketlerinde en büyük yurtseverlik, kahramanlık, fedakârlık ör-

neklerini veren'er Marksistler olmuştur. Yalnız Fransada, düşmana karşı yapılan çete harplerinde yüzbinden fazla marksist yurtları uğruna seve seve canlarını vermişlerdir. Niçin?

Çünkü onlar vatan, millet mefhumunu en yüksek bir mefhum o'arak kabul ediyorlardı. Çünkü onlar, marksca ve sosyalistce millet anlayışı içinde milliyetçi idiler ve onların bu milliyetçiliği, faşitslerin, nazistlerinkisi gibi sahte değil gerçekten samimi idi.

Türk sosyalistlerin'n ve marksistlerinin de yurt ve millet davasında herhangi bir istismarcı ve istilâcı düşmana karşı en ön plânda nasıl kahramanca savaşabilmek niyet ve azminde olduklarından hiç kimsen'n şüphe etmeye hakkı yoktur.

Bir marksist ile bir faşist arasındaki millet anlayışı üzerinde bir lahza dura'ım:

Faşiste göre millet: Kanda, dilde, dinde birliktir. Ona göre üstün ırk aşağı ırk vardır. Bütün milletleri, kendi milletinden aşağı görür ve onları hakir bulur. Bu sebeple milletler arası dostluğun düşmanıdır. Tasavvur ediniz ki, her millet böyle düşünse yer yüzü yalnız kendini üstün ve başkalarını hakir gören milletlerin bir harp ve husumet sahası olacaktır. Faşistce milliyetçilik harp ve tecavüz ideolojisinden başka bir şey değildir.

Halbuki, bu anlayış ne ilme, ne de realiteye uygundur. Kanda, dilde, dinde beraberlik arzetmediği halde yer yüzünde gayet büyük kuvvetli ve kültürlü milletler vardır. Yine aynı zamanda ara'arında ırk, dil, din beraberliği olduğu halde ayrı ayrı yaşayan yine bir çok büyük, kuvvetli, kültürlü milletler vardır.

Marksizme göre millet: Ülke, dil, iktisadi hayat, kültür ve anane beraberliğidir.

Demek oluyorki ki, millet bağımsız bir vatan üzerinde ayni dili konuşan, aynı kültür ve an'ane içinde gelişen ve aralarında refah ve saadet bakımından iktisadi hayat beraberliği bulunan siyasi, iktisadi ve içtimaî topluluğun tam kendisidir.

Böyle bir millet anlayışının ideolejis'dir ki ona milliyet denir - faşist milliyetçiliğinin güddüğü yolun aksine bir yol tutar.

O da, hür ve bağımsız mil'et'er arası karşılıklı dostluk ve kardeşlik hür milletin kendi millî kültür ve ekonomisi içinde hür olarak inkişaf etmesi ve başka milletlere de bu şekilde inkişaf hakkını tanıması, bizim milliyetçiliğimizin en gerçek ifadesidir.

İ s t a n b u l

Ah İstanbul!
Sokaklarında kucak kucak çiçek satılan şehir!
Haliç, tersane ameleleri...
Bir tütün yaprağı gibi: rejili işçi kızlar;
İnsanlarla dolu, canım insanlarla!
Vapurlar, tramvaylar...
Ayaklarım koşuyor, kahrolası ayaklarım!
Ekmek peşinden.
Kapayın ellerinizle yüzünüzü büyük patronlar!
Mahmut Yesari bey geçiyor Babıâli caddesinden.
"Vazgeç ulan Taksimden!
Dertliyim yine bu akşam...
Söyle kızım Leman,
Beni ağlatıncıya kadar söyle...
Şöyle bir şarkı olsun :
hüzzamdan"
"Güzeldir hüzzam makamı
Biz dertliyiz,
Ehli kalemdeniz,
Bir kaç kadeh bulanık rakı içelim,
Balık pazarında bu akşam,,
Balık pazarında iyot kokuyor akşam...
Yanımdaki masada "Cevriyem" türküsünü söylüyor
Büyük elli, büyük ayaklı üç adam:
"Yarın yine havada lodos var,
Yarın yine....
Gözlerinden anladım Cevriyem sende kara sevda var,
İstanbul, güzel şehir,
Affeyle bizi.
Gerçi övemedik ufkunu, mehtabını, denizini
Sen doldur oğlum bizim kadehlerimizi
Dertliyiz yine bu akşam...
Sen söyle kızım, Aksaraylı Leman
Hüzzam'dan söyle
Güzeldir, hazindir hüzzam!..

Fethi GİRAY

Elde değil düşünmemek

Kurum kurum kuruyasın Kızılırmak:
Çocukluğumu sen götürdün,
götürdün de nerelerde yitirdin?

Nar gibi akşamların vardı,
üstünde yanan ışıklı gelincikler yıldızlardı,
kızarmış iri birçörek doğardı geceleri
ay yerine...
Çıplak ayaklı bir çocuk
oturmuş karanlığın içine
hayaller kurardı kendine göre..
Elde değil düşünmemek gideni
Kurum kurum kuruyasın Kızılırmak,
köksöz bir ağaca döndürdün beni.

Çocukluğum sende yatıyor.
uykularım yatıyor
kara kavakların gölgesinde;
hafızamda sığırcık kuşları ötüyor..
Türkülerim
türkülerim susmuştur çoktan !
ay ışıklı söğüt dallarında,
Belki de hâlâ düşünür o kargalar
telgrafın tellerinde.

Suat TAŞER

YENİ DÜNYA

(Aldous Huxley - ABrave New World Ç: Orhan Burian-M. E. B. Dünya edebiyatından tercümeler serisi, Ankara 1945: F: 2 40 Kr)

YAZAN:
RAUF MUTLUAY

"Sadece kırkdört katlık külrengi bodur bir bina. Büyük methalin üstünde şu yazılar: İç Londra kuluçkalama ve şartlama merkezi; çerçeve içinde de dünya devletinin şiarı: Topluluk, benzerlik, istikrar.„

Aldous Huxley kitabına böyle başlar. Ford'dan, - yahut ruh meselesinden bahsedildiği zaman benimsenen isme göre Freud'den sonra 632 istikrar yılında dünyanın vaziyeti şöyledir: Toptan stihsal prensipleri nihayet biyolojiye de tatbik edilmiş, ana rahminin tıpatıp vasıflarına sahip suni vasatlar içinde, insan yetiştirilmiştir. Hem de istenilen evsafta.Bokanovski amelyesiyle yumurtalar tomurcuklandırılmış, içtimai istikrarın en büyük vasıtalarından olan bu iş sayesinde tek bir yumurtadan binlerce dizi eş ikizler imal etmek mümkün olmuştur. Ve tarihte ilk defa olarak bir dünya devleti kurulmuştur; tarihte ilk defa olarak; topluluk, benzerlik, istikrar.

Nüfusun iyi şekilde tertibi için buzdağları örnek alınmıştır; onda dokuzu su seviyesinden aşağıdadır, onda biri yukarıda. Alfalar-yani, birbirinden ayrı, soyca iyi, dilediğini seçmek ve üstüne mesuliyet almak iktidarında olan fertler-en üstün sınıfdırlar ve pek azdırlar. Sonra, zait nakıs betalar, gamalar, deltalar ve en aşağı sınıf; ipsilonlar. Her rüşeym henüz şişedeyen «içtimaî kader biçme müfehassısları» tarafından hususi muamelelere maruz bırakılır. Meselâ: kendilerinde zekâ bulunmasına ihtiyaç olmayan ve izin verilmeyen aşağı sınıflar normalin altında yetiştirilir. Gıdaları eksik verilir, oksijenleri azaltılır, zira "herkese kendi sınıfının verasetile beraber kendi sınıfının muhiti de empoze edilmektedir.„ Sınıf şuurunun yerleşmesi için aşağı sınıflar kısa boylu, çirkin ve bedeni kuvvetlerine mukabil, zihni kıymetsizliklerile, hususi surette yetiştirilmektedir. Böylece bünyelerinin verdiği hüküm, sonraları zihinlerine de kabul ettirilecektir. Bunu temin için "tarihin ahlâkileştirici ve içtimaileştirici en büyük kuvveti„ olan "uykuda ders verme„ usulü kullanılır. Ehemmiyetine göre, yıllarca müddet ve binlerce defa tekrarlatılan fikirler. Öyle ki nihayet insanın zihni bu fikirlerden ibaret olur; hem bütün hayat boyunca. Muhakeme eden, isteyen, karar veren zihin hep bu telkinlerden ibarettir. Bu telkinler de hep . . . . . Devletten gelen telkinlerdir. Böylece "Tanrı cennetinde; dünyanın da her işi yolundadır.„ Bu insanlardan hiçbiri aşamıyacağı bir engelle karşılaşmamıştır, ve hiçbiri, bir arzu duyduğu anla onun yerine gelmesi arasında uzun bir zaman fasılası geçirmek zorunda kalmamıştır. Bir tanesi arzuladığı bir kızı elde etmek için hemen dört hafta beklemek zorunda kalmıştır ki bu, pek müthiş bir şeydir. "Herkes, herkes içindir„ ve artık şahıs hürriyetine, yani «dörtköşe bir delikte yuvarlak bir çivi olmak serbestisi» ne ihtiyaç hissedilmemektedir.

Burada müellifin, geniş muhayyilesile anlaşan insanseverliğinin, harikulade telif kabiliyetine rastlarız. Bu dünyanın insanları — yapılan telkinler sayesinde — kendilerinden başka bir şey olmayı, hallerinden daha güzel bir vaziyeti arzulamazlar. Bu da bahtiyarlık ve faziletin sırrıdır, yapmaya mecbur olduğumuz şeyi sevmek. Bütün şartlama bu gayeyi hedef edinmiştir, insanlara kaçınamıyacakları içtimai mukadderatlarını sevdirmek. Kitabın oyalayıcı kısımları, ilmin harikulade inkişafı ve tekniğin müthiş gelişmeleridir. Buna mukabil hakikatın, aşkın, benliğin, tabiatın, aile ve idealin - tabii hakkın-da mevcut olmadığı bu alemde hiç bir trajedinin yer etmediği mükemmel bir yutturmaca içtimaî düzen, buna mukabil, o namütenahi güzel olan SOMA vardır. "Rahatlaştıran, mahmurlaştıran hoş bir şekilde hayale daldıran bir ilâç, hristiyanlık ve alkolun bütün faydalarını temin eder, cepte taşınır ve herkesi faziletli yapar.

Bir gün bu dünyaya bir vahşi gelir, Anne ve insan sevgisini, aşkı biraz tanrıyı ve pek çok Shakespeare'i bilen bir vahşi. Uzun mücadelelerden sonra bu «yeni dünya» da yaşayamaz, intihar eder.

Aldous Huxley'in kitabı burada biter.

* * *

Bu nefis bir kitapdır. Fevkalâde zekice, ince bir ironi ile, ilk plânda bir ütopia gibi geliyorsa da - müellif, önsöz yerindeki iktibasile bunu kabul etmiştir - aslında, dünyamızın geçirmiş olduğu bir buhrana aittir. İçinde yaşadığımız dünyaya da çok benzer. İlkten bu yeni dünya gayet insani ve doğru görünüyor. İkinci bir Yunan mucizesi yaratılabilmiştir. İnsanlar, geçim derdi düşünmeden yaşamakta ve kimse halinden şikâyet etmemektedir. O Yunan mucizesi ki bir çok insana hâlâ,

(Devamı 11'inci sayfada)

ÇANLAR BIZIM İÇİN ÇALMIŞTI..

Yazan: ASIM SARP

Filme alınmış bir romanı (*) okurken çok şeyler düşündüm. Aşka, harbe, ihanete, ölüme ve siyasete aid çok şeyler.. Hatta İspanya harbini dünya harbinin başlangıcı sayan büyük realistlerin heyecan ile politika adamlarının soğuk kanlı konferanslarını içine alan yakın tarihi düşündüm. Siyasî düşünceleri bırakalım, Valansiyadan Madride Madridden Parise taşınmağa mecbur kalan Milletlerarası yazıcılar kongresinin açılış nutkunda Juan Negrin'in sözlerinin gerçekliği beni heyecanlandırdı. Negrın demişti ki:

«Âsilere karşı açtığımız mücadele, önceleri memleketimizin istiklâli için yapılan bir savaştı. Sonraları yavaş, yavaş insanlığın hürriyeti için başlıyan bir mücadele haline geldi.»

Bu muazzam savaş içinde geçen günlere nisbetle okuduğum romanın ne kadar sathî, ne kadar küçük kaldığını eseri bitirince daha iyi anladım. Bu küçüklüğe rağmen romanda büyük insanların davası için çalışan temiz, samimi, merd halk çocuklariyle tanışmamızı epeyce kâr saydım. İhtiyar Anselmo ne güzel adamdır, diyorum ve Augustin'in kendisine Negro denilmesi üzerine gösterdiği erkek hiddeti hisseder gibi oluyorum.

"Çanlar Kimin İçin Çalıyor?„ romanı İspanyadaki faşist ayaklanmadan sonra geçen dramdan bir zerredir. Bir çeteci grubunun mücadele hikâyesidir. Pablo çetesinin bulunduğu bölgedeki bir köprüyü vakti gelince dinamitle uçurmak vazifesini alan bir Amerikalının (Robert Jordan - İngles) kararüaha gelmesi ve vazifesini başarı ile bitirdikten sonra bir düşman kurşuniyle ölmesine kadar geçen macera, yazarın mehareti sayesinde kardeş kavgasının muhtelif sahnelerini canlandıran geniş bir aşk, harp, macera romanı olmuştur. Psikolojik tahlillerin, felsefi düşüncelerin, tabiat tasvirlerinin süsünden ve yükünden uzak kalan kitabta Ernest Hemingway, neyi anlatmak, neyi hissettirmek istemişse onu muhavere yoliyle mükemmel şekilde yapmıştır. Romandaki konuşma dilinin samimiliği tabiiliği ilk bakışta göze çarpan bir hususiyet ve başarıdır. Doğrusu V. Gültekin de temiz bir Türkçe ile takdire değer bir tercüme örneği vermiştir.

Biz bu sürükleyici ve iyi kurulmuş romanı okurken güzel aşk sahneleriyle orta seviyedeki okurları tahrik eden bir romanla karşılaşmanın azabını duyduk. Halbuki İspanyol iç harbi gibi başlıyan fakat faşist silâhlarının tecrübe meydanı haline getirilen şerefli İspanyanın kavgasına aid ciddî eserlere, hadiseleri izah ediş felsefesi, mücadelnnin azametine denk dolgun romanlara ne çok ihtiyacımız var. Bununla beraber «diz çöküp yaşamaktansa, ayakta ölmek iyidir». diyen ve «benliğinden iyilik ve hakikat fışkıran» kahraman Passionaranın memleketinin iyi insanlarından bir kaçını tanımamız ve iyi bir yazıcı ile karşılaşmamız romanı okumak zahmetimizi fazlasiyle ödüyor.

Sevgilisi Maria'ya:

"Hürriyeti, şerefi, insanların çalışmak ve karınlarını doyurmak hususundaki haklarını sevdiğim gibi seviyorum seni. Uğrunda kan döktüğümüz Madridi sevdiğim gibi, ölen bütün arkadaşlarımı sevdiğim gibi seviyorum seni.„

Diyen Robert Jordan'ın bu ifade tarzı içinde bulunduğu grubun sosyal terbiyesi ile ahenk teşkil ediyor. Zira Cümhuriyetçı İspanyanın enerjik ve vatansever insanları; büyük mal sahiplerinin bulunduğu bir memlekette ferd istismarının da var olacağını anlamışlardır. Mallarının ve servetlerinin kendi vatandaşları aleyhinde muhafazası için faşistleşen adamlara lâyik oldukları cezayı gözleri kıpırdama dan verecek hınçta ve cesarettedirler. Onlar - bunları romandaan alıyoruz, her memleketin toprak davasiyle yakından alâkalıdırlar. Ve esaslı reformumun hasretini çekmektedirler. Bu şuura varan insanlara "seni ebediyyen seveceğim„ gibi adî ifadelerle sevgiyi bildirmek herhalde doğru olmazdı! Onlara "Hürriyeti, şerefi, insanların çalışmak ve karınlarını doyurmak husundaki hakkını sevdiğim gibi seviyorum seni.» demek lâzımdır. Bunları söyliyen Jordan'ın vazifesini bitirdikten sonra tatlı aşk ve hayat hülyalarını tahakkuk ettirmemesi okuyucuda Fașisto - Nazisto - Falanzjst gürûhunun barbarlığına karşı kin uyandırıyor. Jordanın Maria'dan ayrılış sahnesini okurken harb esnasında Toledo sokaklarında söylendiğini eski bir röportajdan öğrendiğim şarkı hafızamda hazin varlığını hatırlattı:

"Sana, cepheye gitmeden nişanlanmak ta, evlenmek te yasak. Fakat cepheye gittikten sonra da sen yine evlenemezsin. Kardeş Madrid. sana giden gelmiyor."

Amerikalı Jordan da bir çok namuslu yabancılarla beraber

[1] Çanlar kimin için çalıyor, Ernest Hemingway - Vahdet Gültekin Yıldız romanlar serisi, İstanbul 1946

spanyol demokratları için döğüştü ve öldü. Ölmeğe hazır olanlar bitmeden Âsiler Almanya ve İtalyadan gönderilen karagömleklilerin yardımıyle kardeş kaniyle sulanan şehirlerden iğrenç bir muzaffer edasiyle geçtiler ve yabancı kuvvetlere dayanarak diktatörlük ilân ettiler.

Harp bitmeden büyük Fransız edibi, Ramain Rolland bağırmıştı:

«Avrupa ve Amerikanın insanları. Sizi çağırıyorum. İspanyanın yardımına koşunuz. Zira, sizler de dahil olduğunuz halde hepimiz tehdit altındayız. Bu kadınların, bu çocukların, bu dünya hazinelerinin mahvolmasına müsaade etmeyin. Şayet susarsanız mahvolacak olan sizinkilerdir. Çocuklarınız, kadınlarınız, sevdiğiniz bütün şeyler, hayatı güzel ve mukaddes yapan her şeydir.»

O zaman bu davete kulak vermeyen kapitalist âlemi «ademi müdahale komitesiyle,. işin pişmesini bekledi. Rolland'ın hitabı taş duvarlarda akis yapmadı. Ama hakikata karşı kulaklarını tıkayanlar bu sağırlıklarının cezasını çocuklarının, kadınlarının, sevdiklerinin cesediyle ödedilir.

Daha o zamanlar ikinci dünya harbinin ilk tohumlarının atıldığı Servantesin ve sıcak sesli kastanyetlerin memleketi için çok şeyler yazılmıştı. İlya Ehrenburğ'lar, Aleksi Tolstoy'lar, Mihail Koltsif'lar, Andre Malraux'lar.. çok sayfalar doldurdular. Yazıları, meşru bir hükûmete karşı girişilen meşum isyanı dünya hürriyetçilerine bütün çıplaklıgıyle anlatmıştı. Türk okurları o zamandanberi Passionaranın safında olduğu halde Alkazar muhasarası gibi tahrif edilmiş filmlerle yaralandı. Şimdi de «Çanlar Kimin İçin Çalıyor„ la arzu ettiği ölçüde İspanya savaşının derinliklerine inemenin azabını duymaktadır. Ve tercümecilerimize karşı her halde küskünlük hisleri beslemektedir.

Okuyucular, göklere yükselen İspanyol parolasını unutmamışlardır.

"No Passaran.„

Faşizmin şerefsiz silâhı beşinci kolun ilk alçaklık imtihanını verdiği İspanyada Maerid müdafaasını aşanlar Stalingrad'ın kızıl göğsünü delemediler. Ve Lozovsky'nin No pasaran anlamına gelen katî hükümlü cümlelerinin değerini sıfıra indiremediler. İspanyada kazanılan muharebe, Stalingradda başlıyan hezimetle kaybedilmiş bir harb ve öldürülmüş bir dava halini aldı.

Muazzam fedakârlıklardan sonra kapitalist ülkelerin şaşırtılmış efkârı umumiyesi anladı ki; İspanyada ölenler için çalınan çanlar kendileri için çalınmıştı. Kendileri ve bütün insanlık hakları için.

Tek bir dünyanın insanları. İspanya harbinden çok şeyler öğrenebilirdi. Halbuki dünyayı tehdid eden tehlikeyi anlamak için harbin herkese çok acı ıztırablar vermesini bekledik. Şimdi anlıyoruz.

Çanlar bizim için çalmıştı. Artık halk çocuklarının sermayedarlar hesabına ölmemesi için çan seslerine dikkat etmek lâzım

Vie sovietique

Pariste 22 Haziran 1946 dan itibaren (Vie sovietique) (Sovyetlerde hayat) adile haftalık bir mecmua çıkmağa başlamıştır. Bu mecmuada Sovyetlerdeki ilim, edebiyat ve sanat karakterlerile sosyal meseleler hakkında vesika değerini taşır kıymetli yazılar vardır. Ayrıca her nushada bir hikâye, bir roman tefrikası, ve bir hafta içinde Sovyet Rusyada çıkmış kitapların bir bibliyografyasını da bulacaksınız. Bu mühim mecmuayı okuyucularımıza sağlık veriris.

Yeni dünya

Sayfa 5 den devam

kâbına erişilmez bir medeniyet seviyesi gibi görünmekde, buna mukabil eski Atina, Ispartanın insan haklarını en geniş mikyasta reddeden birer sistem olduğu unutulmaktadır. Kurulacak dünyanın düsturları ne olursa olsun onun en medeni tarafı, harikulade teknik gelişmeleri. müthiş zenginlikleri değil, milli serveti en adil şekilde taksim eden çalışanın hakkını, istismarcı sınıflara cezasını veren sınıfsızlığı ve en geniş, asil, en hakiki manasile insan telâkkisi olacaktır.

Mükaddemede deniliyor ki : 'Utopiaların gerçekleşmek ihtimali evvelce zannedildiğinden çok fazladır. Bugün bambaşka bir mesele karşısındayız. Onların büsbütün gerçekleşmesini nasıl önlemeli? Utopialar gerçekleşebilir şeylerdir hayat utopialara doğru yürüyor. Belki de yeni bir çağ başlıyor, bir çağ ki aydınları, yetişkin sınıfları utopialardan kaçınmak ve utopialik olmayan daha az olgun ama daha: hür bir cemiyete dönmek çarelerini düşünmeğe dalacaklardır.',

Hayır. İnsan cemiyetlerinin buzdağları gibi onda dokuzu su seviyesinden aşağıda olarak tertiplenmesi, ve büyük kelimelerle «uykuda ders verir» gibi asırlarca uyutulması devri artık geçmiştir. Bu hakikatın zıddına olan hiçbir utopia gerçekleşemiyecektir. Ve sosyalist bir sistemin kurulmuş olduğu bir cemiyet. bir daha da utopialar yaratmak fantezisine ihtiyaç hissetmiyecektir. Uzun lâfın kısası bugünün hakikatı bir tanedir. Bunu, bunun gibi güzel kitapları okudukça daha iyi anlıoyruz. Bir dünya birliği - uzak da olsa - bir utopia değildir. Kütlelerin haklarını bulması, hakikata, insanlığa ve kendimize en geniş mikyasta ileri adımlar vermeğe iktidarımız, yalnız bir tek yolla mümkündür. Bu yirminci asrın en büyük hakikatıdır. Sosyalizm.

Rauf MUTLUAY.

ŞAFAK VAKTİ DÜNYADAN :
★★★★★★★★★★★★★★★

M A R İ A

Sahiden fevkalâde bir ahval yaşıyor
Yıldızların en mükemmel senfonisi içinde
Kanatları rüzgâra vurgun yeldeğirmenleri.
Hollanda. Çocuk dergilerinden tanıdığım memleket
Ölüm çiseliyor sinsi bir yağmur gibi,
Ağlamak sırası sana gelmiş akibet.
Alışmadığın şarkilar delirmiş havalarda
put kesilmiş sıra sıra değirmenlerin
miğferli gölgeler belirmiş duvarlarda.
Oy Döne'm ne sen sor, ne de ben söyliyeyim
anlaşmak için gözlerimiz kifayet eder :
Hollanda düşmüş. Belçika tarümar olmuş,
Kafileler, yollar boyunca kafileler.
Ben bir kuş hatırlarım: Mavi kanatlı bir kuş
Yelken açmış bir gemi, Ateş rengi lâleler.
Bahar. Bayram sevinci. Saadet insanlar için.
Hayır. gece bir bombardıman yaşadık :
Saadet bizden ırak, bahar perişan.
Nasıl Döne'm kanamasın söyle yüreğim,
sahiden fevkalâde bir ahval içindedir
ruhlarında en büyük yangınlar tutuşan
Belçikalı, Hollanda'lı insan kardeşlerim.

Büyük alnını eğmiş böyle düşünmemelisin
Ne kadar ümitler kararsa Marianne.
En yiğitçesine ölüm: Dövüşerek ölmektir
gözlerinde tebessüm avuçlarında kan
rüzgâr gibi esip, şimşek gibi çakarak.
Fransa... Vatan Hürriyet demektir.
Bak Marianne, ölenlere, ölenlere bak,
Bak kalbime, yanıyor, yanıyor ıstırabtan:
Polonya terkedilmiş. Norveç işgal altında
Belcikanın üzerinde şimdi uçaklar,
Çok geçmeden burada olacaklar.
Büyük alnını eğmiş böyle düşünmemelisin
yakışmıyor Marianne, bu sana yakışmıyor.
Yanardağlar fışkırsın gayri yüreğinden,
Saplansın kılıç gibi, haykır, düşmana sesin.
Hani nasıl başlıyordu o ihtilâl şarkısı,
Söyle, erganunlar uğuldasın derinden
koroların harikulâde dalgalanışı
ve bir bayrak gibi önde giden kahramanlar.
Marseillaise çağlasın, çağlıyan gibi:
Haydi Marianne, haydi vatan çocukları.
Yürüyelim, Hürriyet, aziz hürriyet.
Yeter artık. yeter kahretme beni.
Bilirim hayal bunlar, hayal Marianne
Ağlamak mı, terkedilmiş çocuklar gibi,
Ağlamak mı yürekten yaşın yaşın. kana kana
Ağlamak mı. hayır aklımdan bile geçmez
Ağlama Döne'm, ağlamıya alışmadık

Ağlama gün yüzlüm, güneş çehrelim,
Hürriyet keskin etsin kılıçlarınızı
Haydi kalkın, kalkın vatan çocukları
Efendiler yürümezse biz yürüyelim.

Sevgilim, şu orman Argon ormanı
Verdun kalesidir gördüğün kale.
Büyüdükçe büyür dünya yangını
Neyleyim tutuştu bir yol meş'ale
Düşmüşüz Hürriyet diyerek yola,
Hani düldül, nerde bizim zülfikâr?
Hilafsız her gece bir güne çıkar
Her ümit parlak bir güneştir. inan
Çıksın karşımıza zalim ordular
Ölelim yaşamak, için Marianne.

Bahar gelmiş. Mevcudat sevda ile sarhoş
Ağaçlara kan yürümüş, su yerine bu mevsim.
Yapraklar ürperiyor, Savaş ferman dinlemez.
Dağbaşlarında bırakılmış münzevi ölüler
yumrukları sıkılmış, yüzleri mütebesssim
yağmurlar yıkamış. yağmurlar saçlarını.
Daha neler görecek zavallı gözlerimiz.
İşte yaklaşıyor, yine ayak sesleri.
Harabeler tütüyor her geçtikleri yerden.
Delik deşik edilmiş Hürriyet arzuları.
Uzaktan, çok uzaktan bir ses duyuyor musun?
Bir trampet. Sonra sükûn, sükûn havalar dolusu
ve nihayet bir çığlık , bir ötelerden.
Bir lahzada çanlar gibi yıldızlar çalıyor,
doldurmuş gök kubbeyi bir rüzgâr uğultusu
siyah kartallar gibi uçaklar alçalıyor.
Kalbi mi delinmiş Alsace'lı şu askerin
kan fıskıyeleri fışkırıyor yüzüme?
Kuyruklu yıldızlar mı şu civara düşenler
karanlığın koynundan cayır cayır yanarak ?
Nedir bu Boşanması mı cehennemlerin?
Bir kıvılcım, bir kıvılcım sıçramış gözüme.
Çan sesleri açılıyor havada yaprak yaprak.
Dağların arkasında devler mi kudurmuş?
Zincir şıkırtıları, zindan ve ölüm
Sonra, sonra sükûn, sükûn havalar dolusu.
Kahrolası bir sağırlık, delirtici bir sükût.
Çiçekleri sersem etmiş taze kan kokusu.
Uzaktan, çok uzaktan bir ses duyuyormusun?
Minnet dolu bir ses. Gaskonya'lı arkadaş,
Gerçi sen herşeyinle artık yaşamıyorsun
artık unutulmuş bir hikâye hürriyet.

A N N E . .

lâkin kulak ver, bu sesi duy topraktan:
Sana minnet, Fransa'dan sana minnet.

Hey sevgilim, hemen haber uçurduk
Neyleyelim düştü Verdun kalesi
Zafer kuşun tutamadık kaçırdık
Mateme büründü Frenk ülkesi
Derken duyulan ses Jeanne Darc'ın sesi
Dur, diyor vatanı beklemelisin
Dövüş, eğilme sen, zalim eğilsin
Damarda kalır mı dökülecek kan
çıkalım dağlara, dağlar sevinsin
Ölelim yaşamak için Marianne,

Eski nur beldesi Paris, karanlık şehir
heyecanla kımıldar bir okyanus gibi
gözleri kör, matem düşmüş sinesine.
Kanlı sabahlara bakan yaz geceleri
yorgun mülteciler, askerler gelir
gelir insanlarla dolu garp yollarından
karanlık dokunmuş cümlesine
herbiri bir güneş bekler yarından.
Gölgeler dalgalanır, gölgeler konuşur
gölgelerde yaşıyan tehlikeli bir şey var,
Kocaman yarasalar gibi uçuşur
Heyûlâlar dolaşır duvar duvar.
Eski nur Beldesi Paris, Karanlık şehir
Dudaklarda solan hazin bir tebessüm,
Yıldızlara, serenad, serenad-sans espoir-
Eğlenmiyor emsalsiz kemallar artık.
Karanfiller solmuş, kadınlar kimsesiz.
her lâhza yaklaşan bir kâbus gibi ölüm.
Döne'm seni almasın, almasın bu karanlık.
Ona kaldı fabrikalar, şehirlerimiz
Ona kaldı insanlar, Ona kaldı Hürriyet.
Gel, sevgilim, gel kumru gögüslü Döne'm,
Gel yaşıyan başka insanlar da var,
gel onlar da bilir dövüşmesini
Maginot'da, Dunkerque'de ölenler kadar.
Bırak ağlasın Paris, bırak ağlasın
Sen Döne'm - gözlerini güneşe çevir-
Daha binlercesi var böyle can verecek.
Eski nur beldesi Paris karanlık şehir
Hele bir vakteşirip toprak uyansın
Evvel deli yağmurlar şiddetlenecek,

Hele bir kan ile dünya yıkansın
âhir bir zelzele, bir zelzele beklenecek.

Hey sevgilim bunda mekân tutmuşuz
Savoie dağları bizimle şendir
Gözlerde bulut yok, yürek korkusuz
Kahramanlık demi işte bu demdir
İnsan'ın vatanı cümle alemdir
cümle âdemoğlu seninle kardeş
Tutuştu mu bir yol kalbinde ateş
Dövüşür tek kişi gibi durmadan
Yükselsin diyerek semaya güneş
Ölelim, yaşamak için Marianne.

Kahramanlar kalbimize çizilmiş hatıranız
Evvelce İspanya'da, Çin' de savaşmıştınız
— Özge bir maceradır — Habeşistan çölleri.
Şimdi aynı semanın, yıldızların altında
İşte yine birlikte, yine başbaşasınız.
Seni çocuk gözlerinden tanırım Fierre
Sen ölümle büyümüşsün, onlar yine çocuk kalmış.
Ya sen Auguste, tiyatro meraklısı adam,
Gülmüyorsun, anlaşılan perde kapanmış,
Gaston, küçük kadınlar; güzel şeyleri sever,
Üç lisanda küfreden çaylak bakışlı Henri
Yıkılmış yüzü koyun ağzını açamadan.
Sizler, siz hürriyet şehitleri, üşüyeceksiniz,
Şafak vakti, bir rüzgâr çıktı serin
Bırak Döne'm bırak rahat uyusunlar
Bırak, hayallerini dağıtmasın ellerin.
Rüzgâr çıktı ; Yüzleriniz üşüyecek.
Yoruldunuz, dinlenmek hakkınızdır çocuklar.
Yüreğiniz rahat olsun, dövüşenler var
Yarım kalan şarkınıza onlar devam edecek.

Hey sevgilim, hürriyete dua et
Hürriyetsiz yaşıyamaz memleket,
Hür yaşamak için gelmiştir insan
Hürriyet, müsavat, sulh ve saadet.
Ölelim, yaşamak için Marianne.

ATTİLÂ İLHAN

Not; Şafak vakti dünya ismiyle hazırlanan İkinci cihan harbi destanından.

KONUŞMA:

Muzaffer Tayyip İçin Şimdilik

Yazan: Sabahattin BATUR

Kastamonu lisesindeyken şimdilik Kemalle beraber Rüştüden öğrenip tanıdığımız Muzaffer, yalnız sanatını yaşıyan, sanat yoluyla insanlara yararlı olabileceğini düşünen bir kişi olarak gözümüzde canlanmıştı. Yemez, içmez, durmadan okur, yahutta şiirler yazarmış. Öyle bir sanat duygusu varmış ki Muzafferin, kimselere benzemezmiş. Türk şiiri üzerine bir konuşma olsa o bitirmeden "Nazımla başladı„ dermiş. Daha bazı şairleri de bu arada söylemek istermiş; ama onlara bir yönden kızarmış ta... Hele bir huyu varmış: Geceleri sokaklarda dolaşmayı pek sever, işçilerle Uzunmehmet parkında oturur ahbaplık edermiş. Her yeri işçi ile dolu olan bu memlekette emeğin bir heykel gibi her adımda insanın karşısına dikildiği bu şehirde, Muzafferin işçilerle böyle ahbaplık etmesi, üzerine bir ara dedikodu bile olmuş. Dünyanın dört bucağında da eksik olmıyan böyle kötü ruhlu dedikoducular, Muzaffere, neredeyse bir vatan haini gözüyle bakarlamış. Öyleyken Muzaffer bunlara aldırmaz geceye şiir söylermiş. Geceyi kapımda bekletmem ya içeri odaya almalıyım, ya beraber dışarı çıkmalıyım. Geceyi kapımda beklememe» dermiş. Herkesle konuşmaz, herkese eyvallah, demezmiş; ama insanoğulları, hemşerileri, arkadaşları için yaşadığını söylermiş. "Rivayete göre Allahın talihsiz kulu Üsküdarlı Şükrüye hanımın ortanca oğlu ve yirminci yüzyılın eli ayağı bağlı zavâllı şairi Muzaffer Tayyip Uslu "Şiirler söylemek istiyorum size siz sevgili insan kardeşlerime„ diyerek Zonguldağın rıhtımboyunda gezermiş İşçilerin toplu olduğu bir yerde, bayram günleri yüksekçe bir yerin üstüne çıkıp bağırmazmış, ama şiirler yazarak onların bastığı kitaplardan okuyabildiği, onların yaptığı taraklarla saçların tarayabildiği için canı gönülden teşekkür edermiş.

Sait Faik Abasıyanık'ın diliyle söylersek «Medarı maişet motoru»nu işletebilmek için Zonguldağa yani Rüştünün, Kemal'in benim memleketime gelmiş. Yoksa o doğduğu şehri İstanbulu canı gibi severmiş, cebinde parası olsa ne kadınlara kürk man - to alırmış ne de ayakkabı, «Vapura atlayıp Doğru İstanbula giderim. Oh benim güzel İstanbulum» dermiş. Ama bakmayın öyle söylediğine, cebine para koyup vapura bindirseniz bile, özü özünden sözü gönlünden temiz, fakat elleri ayakları k a p k a r a is içinde amelelerle sokaklar dolup taşan Zonguldağı bir türlü bırakamazmış. Hele bir keresinde ayrılacak olmuş fakat üzüntüsüne dayanamamış, hemen geri dönmüş.

İnsanoğullarının kan dökmesine, boğuşmasına bir tülü gönlü razı olmazmış oluyor sanırmış. Her üzüntüsüne sebep dünya harbi

"Son günlerimi yaşıyorum sanki
Gökyüzünü seyretmemiştim böyle
hiç
Başımı kaşıyarak
Bu kadar mahzum etmemişti beni
Babası ölen çocuk
Dalı kırılan ağaç
Kocası sarhoş kadın
Bu kadar mahzun etmemişti beni
Ah, boyu devrilesi
Körolası dünya harbi„.

sakın yanlış anlaşılmasın, o hak uğrunda hürriyet u ğ r u n d a insanlık dâvasının savunması uğrunda kanlarını dökenler için söylemezmiş bunu, o savaşı sevmezmiş. O daha çok saldırgan insanlara, insanlık topluluğu içinde üstünlük dâvası güdenlere tek kelime ile Faşistlere kızarmış. Elinden gelse, böylelerini bir kaşık suda boğmak istermiş. İşte zaten böyle ruhlu olanlar Muzafferi kötülemek istermiş.

Oysa, bir çok acılarla geleceğini bildiği barışı dört gözle beklermiş. Her şeyin Harpten sonra lacbileceğine inanmak ister, "hele bir harp bitsin„ dermiş.

Muzaffer belli bir dâvaya inanmış ama bazan da umutsuzluğa düşermiş. Zonguldağın ortasından geçen binler, onbinlerce amelenin alın teri ile beslenen bir simsiyah dereye bakar. deniz kenarlarında soğan ekmek, kavun ekmek yiyenlere bakar, bir de kaloriferli apartmanlarda kokteyl partilere icabet edenlere bakarmış. Bunların ikisine de bakarmışta Muzaffer bir an için umutsuzluğa düşermiş. Bu dünyada, şöyle gönlünün isteği ile yazamıyacağını düşünerek ölümden bir şeyler beklermiş.

"Bir ümidim vardı içimde yaşarken
Belki diyordum kendi kendime
Belki öldükten sonra
Mümkündür yaşamak
Ekmek elden
su gölden
Onu da kaçırdım elimden
Söyleyin ne yapayım„

Böyle söylemiş, ama nerde ne yapılacağını o çok iyi bilirmiş. Gel gelelim, parasızlık pulsuzluk yüzünden alabildiğine sıkıntı çekermiş. Zaten ufak tefek

bir şeymiş, bakımsızlık ta bir yandan bindirince kendini daima ölüm yumruğu altında hissedermiş. Hatta şiirlerinin çoğunda bu korkuyu sezmek mümkünmüş.

"Diyecekler ki arkamdan
Ben öldükten sonra
O, yalnız şiir yazardı
ve yağmurlu gecelerde
Elleri cebinde gezerdi
Yazık diyecek
Hatıra defterimi okuyan
ne talihsiz adammış
İmanı gevremiş parasızlıktan.,,

Hastaymış Muzaffer, kendisinin dediğine bakılırsa 'Önce öksürüvermiş öksürüvermiş hafiften derken ağzından kan gelmiş. Bir ikindi üstü durup dururken., yaşamayı da öyle severmiş, öyle severmiş ki yaşamayı eli ile tuttuğu, gözüyle gördüğü, sesini işittiği şeylerden olmak istemezmiz. Muzaffer istediği kadar bunların tadını bilmiş olsun, hastalık, bakımsızlık yüzünden boyuna ilerlermiş. Sanatoryomlarda ismi yazılıymış, sırası, gelince çağrılacağını ümit edermiş. Beklermiş sırasını, ama şöyle sırt üstü yatıpta rahat edemezmiş ki evinde, sonra aç kalmak korkusu varmış.

Bütün bunların arasında okumak, bir şeyler öğrenmek te istermiş. Gelgelelim okumak içinde para lâzımmış para. Yaşamak için para bulamıyan okumak için nasıl para bulabilirmiş. Hasılı işleri çok kötüymüş Muzafferin...

Ne yalan söyliyeyim, Rüştünün bize anlatmağa başladığı daha ilk günlerde elini sıkmadan yüzünü görmeden tanıdığımız, aramızda yaşamağa başlayan bu dosta hırslanır gibi olmuştum. Rüştünün düşüncelerimizde yarattığı bu halk dostu, şiir kahramanı Muzaffer Tayyip Uslunun, gerçek bir insan olmamasından korkuyordum. Yoksa, diyordum. Rüştü aynı dertlerin çilesini çektiği bir hayatın, bir yaşamanın bazı yerlerini değiştirerek bir roman mı yazmak istiyordu. Bizden sakladığı bazı taraflarının şiir havası içinde hikâye gibi mi anlatmak istiyordu. Çünkü söylediği şeylerin bazı yerleri kendi hayatına daha çok benziyordu.

Öyle olduğu halde Zonguldağa döndüğümüz zaman M. T. Usluyu gerçek bir insan olarak görmek tanımak istiyordum. Muzafferin gerçek olması sanki bana davam kazandıracakmış gibi geliyordu. Aradan zaman geçti, Zonguldakta Muzafferi çok tuhaf bir şekilde, akrabası olacak bir kişinin dedikodusunu açığa çıkarmak için uğraşırken tanıdım. Sonra senli benli arkadaş olduk. Onu daha çok sevdim.

Aradan yine bir haylı zaman geçti, birdenbire Rüştü ölüverdi. Daha Rüştünün üzüntüsünden kurtulamadan Kemal de gitti. Kemalin ölümünden sorumlu olduğumuzu düşünürken N. İlhan Berk :

— Sana çok acı bir haber getirdim Zonguldaktan, dedi.

— Aman çabuk söyle.. yoksa !?... dedim.

— Evet Muzaffer... dedi. Bense şaşkına döndüm.

Atom Bombası Kimlerin Elindedir ?

Amerikan ve İngiliz devlet adamları atom bombası sırrını başka memleketlere vermemek ve imalini her türlü kontroldan kurtarmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Daha açıkçası atom bombasının, kapitalizmin elinde geniş halk kitlelerini imha edebilecek kuvvetli bir silâh olarak bulunmasını istiyorlar. Sulh pazarlıkları yapılırken, obir tarafta Amerika yarınki harplerde kullanılacak atom silâhını, korkunç masraflar bahasına, tecrübeler yaparak hem küçük devletlerin gözünü korkutuyor, hem de Amerikan milletinin manevi yatını kuvvetlendirmeğe çalışıyor. Atom bombası gerçekten sulh emrinde mi kullanılıyor. Bunun inhisarı Amerikan milletinin elinde midir ? Birinci suale ilim adamlarının protestoları en iyi cevabı vermiştir. İkinci sualin cevabı: Atomun sırrı bir kaç tröstün elindedir, A m e r i k a b u n l a r ı n haklarını müdafaa etmek, Amerikan ordusunu emirlerine amade bulundurmaktan başka bir şey yapmıyor.

M. Rubinstein, Temps Nouveaux mecmaasının 15 Temmuz 1946 tarihli sayısında yazdığı (İnhisarcı tröstler atom enerjisinin sahipleridir) adlı makalesinde, Proeyon, (Les Etoiles) mecmuasının 16 Temmuz 1945 tarihli sayısında yazdığı (Atom sırrı büyük bankaların ve tröstlerin inhisarı altındadır) adlı makalesinde vesikalara dayanarak atom sırrını şu tröslerin ellerinde bulundurduklarını yazmışlardır:

1° Canadian Radium and Uranium Company. Amerikan sermayesinin hakim olduğu beynelmilel bir konsorsiyomun şubesidir, atom enerjisinin iptidai maddesini temin eder. Bu konsorsiyom 1936 yılında kanser tedavisinde kullanılan radyum istihsalini kendi arzusile azaltmakla ittiham edilmişti. Yalnız bu konsorsiyomun bütün insanlığı alâkadar eden meselelerdeki çirkin hareket tarzını anlatmağa elverir.

2°. Westinghouse Electric Company. Bu trost 1892 de Morgan bankası tarafından kurulmuştur. Uraniumu tasfiye eder

Devamı 16 da

SULH EMRİNDE FRANSIZ DÜŞÜNCESİ

yazan: Şerif HULUSİ

İkinci cihan harbi sona erdiği halde, sulh masası başına oturulmasına rağmen, faşizm halâ yaşamaktadır. Kapitalistler daha düne kadar faşizmle mücadele ettiklerini unutarak, bugün bu mücadeleyi faşizmin boş bıraktığı cihan pazarlarını paylaşmak, tehlikede olan pazarları korumak mücadelesi şeklinde göstermekten çekinmiyorlar: bu manada, İkinci Cihan Harbi halâ devam etmektedir. Kuvvetten düşmüş İtalyan. Alman, Japon ve İspanyol faşizmi, kapitalistler tarafından finanse edilmek suretile, himaye ve kontrol sürüp gitmektedir. Almanya kadar faşist bir küçük burjuva hükûmeti olan Amerikayı da sürüklemeğe muvaffak oldukları bu politika ile birçok gaye takip etmektedir.

Bu sebeple kapitalizm, Orta ve Yakın doğuda Cenup Amerikasında, ilh.. harpten önce ve harp esnasında kuvvetle yayılmış olup, harbin sonralarına doğru biraz zayıflayan faşist cereyanı kuvvetlendirerek, bura pazarlarına hazırlop bir yumurta gibi konmuş, hem de bura hükûmetlerini kendi politikasına alet etmiştir.

Gerek Fransız, gerekse Sovvet matbuatı, taksim edilmiş Almanyanın kendi idareleri altındaki kısmında naziliği tasfiye edip demokrat bir idareye geçtikleri halde, İngiltere ile Amerikanın Almanyadaki kendi işgal mıntıkalarında eski sanayi adamlarile müesseselerini himaye etmek suretile, onları yerde, aksine yeniden canlandırdıklarını, demokrat idare şekline geçmek istemediklerini, geniş halk kitlelerinin aç bırakıldığını, yazmaktadırlar. Yunan seçimlerinin baskı altında yapılmasını ve hâlâ Yunanistana kralın gelirilmesine çalışılmasını, Mısırda faşist bir rejimin iktidarda bulunmasını, Franko İspanyası ile İngiltere arasında esaslı iktsadî münasebetler kurulmasını, İtalyada bütün faşist müesseselerin Anglo-Amerikan malî yardımına nail olmalarını nihayet Atom Bombasını Amerikan kontrolü altına vermek ve el altından İngiltereyi de bu kontrola iştirak ettirmek temayülünü, ilh... iddialarına delil olarak gösteriyorlar. Gerçekten, bu türlü şartlar altında hazırlanan bir sulhun yakın bir harbin tohumlarını şimdiden içinde taşıdığı su götürmez bir hakikattir. Demek oluyor ki, tröstçüler peşlerine taktıkları kapitalizm çığırtkanları ile birlikte sulha, dünyanın yarınına, geniş halk tabakalarının rahat ve huzura kavuşmalarına karşı bir suikast hazırlamaktadırlar. Bu büyük suikast hareketi karşısında hakiki demokratlar müttefiki alan küçük devletsulhu korumak, sulhu sağlam temellere dayandırmak, geniş halk kitlelerinin gerçek demokrasiye geçmelerine mani bu Anglo-Amerikan faşizm hortlağına karşı mücadele etmek vazifesini üzerine almış bulunuyor. Birleşmiş milletler meclisinde ceryan eden hadiseler, Paris'te toplanan sulh konferansındaki münakaşalar bunu açıkça ispat etmiştir. Hakikî çehresile, bir kapitalizm ve geniş halk kitlesinin insanlık hakları mücadelesinden başka bir şey olmayan bu savaşta Fransanın hiç te aktif bir rol oynamadığı, hatta ara sıra tröstçülük tezine temayül bile ettiği görülüyor.

Bu müthiş mücadelede hükûmetin kararsız halini gayet iyi gören Fransız Muharrirler Milli Birliği, bir taraftan Atom bombası tecrübeleri yapılırkan, bir taraftan da sulh konuşmalarının birinci safhası sona ererken «sulh emrinde Fransız düşüncesi» adını taşıyan ve dört gün süren bir kongre yapmışlar 2) 20 haziran 1946 cumartesi günü ilk oturumnuu yapan kongre Jean Cassonu'nun açış nutkundan sonra dört gün sırasile şu alim ve muharrirleri dinlemiştir. Paul Langeuin. Marcel Prenant, Aragon, Jean-Richard Block, Emile Da, noen, Eluard. «Jean Mareenac, Claude Morgan; Elsa Triolet ilh..

Umumiyetle kongrede konuşulan meseleleri üç esaslı fikir etrafında toplamak mümkündür:

NOT

1) Yunanistandan dönünce Eluard'la mülakat yapan bir muharrire büyük şairin söylediği şu sözler hatırıma geldi: "Yunan halkının cesaretini, hürriyete olan aşkını, adalete olan imanını kim, zayıftır, diye övünebilir? Hiç kimse. Bu "hiç kimse,, sözünü İngilizceye tercüme etmeği pek isterdim.,,

2) Bu hareket bu birliğin faşizme karşı gösterdiği ilk mukavemet değildir. Yunan seçimlerinin hem hükümsüz olduğunu ilân etmiş, hem İngiliz politikasını ayıplamış, hem de bu seçimlerde müşahit olarak bulunan Fransız heyetinin insanlığa yakışmayan kayıtsız hareketini protesto etmişti.

1—Bütün insanlık düşüncesi, bununla işbirliği edecek Fransız düşüncesi faşizmle amansız bir mücadeleye girişerek, bir sınıf insanların geniş halk kitlelerine üstün olmak ve hükmetmek iddialarını kökünden koparıp atmalı, yine bir sınıf insanın geniş halk kitlelerini sömürmelerine mani olmalı, bütün milletlerin mutlak bir hüriyet içinde yaşamak haklarını tanımalı; ancak bu suretle sulhu korumak mümkün olur; 2—İlmi, istedikleri maksat uğrunda, ve bilhassa harpçı maksatlar uğrunda kullanan mahdut bir zümrenin madrabazlıklarına alet olmaktan çıkarmalı, ilmin halk kitlelerini mistifye etmek için kullanılmasına mani olmalı, ilmî zihniyetle telifi mümkün olmayan, lâkin ilmî kisveye bürünmüş faşist usulü bir takım mügalâtalara müsaade etmemelidir; ancak o zaman ilim sulha ve insanlığın ilerlemesine faydalı alet vasfını yeniden kazanmış olur; herkes bilir ki, ilim bu en esaslı sosyal vasfını son bir asır içinde büsbütün unutmuştu; 3—asırlardanberi aristokrasinin uşağı olan edebiyat ve sanata gelince, son asır zarfında onun cemiyetle büsbütün alâkasını kesmiş mücerret bir alemin tasviri haline geldiğini biliyoruz. Bu suretle aristokrasi elinde bir lüksi bir şantaj, faşizmin elinde ise bir propaganda aleti olan böyle bir sanat ve edebiyatın geniş halk kitlelerinin hayatına arkasını döndüreceği, sosyal değerini inkâr edeceği tabii idi. Onun için edebiyatı ve sanatı zincirlerinden kurturmak gibi bir vaziyetle karşı karşıyayız. İkiye ayrılan Fransız edebiyat ve sanatından Vichy'ye iltihak ve faşizmle işbirliği eden satılmış olana karşılık, mukavemet hareketine iştirâkle sosyal değerini ispat etmiş mukavemet edebiyatı, edebiyat ve sanatın sulh emrinde nasıl çalışmaları lâzım geldiği hakkında ilk azimli adımları atmış bulunuyor. Faşizmin amansız düşmanı, geniş halk kitlesinin hayatını aksettirecek temiz bir ayna olmak, hiç bir suretle bir otoriteye sarılmamak ve bir sınıfa uşak olmamak: yeni edebiyat ve sanattan sulh ve insanlık emrinde beklediğimiz en büyük hizmet bu olmalıdır.

Kongrede ileri sürülen fikirleri bu üç noktada hulâsa ettikten sonra, başka bir yazıda Jean Cassou'nun «Fransanın anenelerini sadık olanlar» adlı açış nutkunun tercümesini vereceğiz bunu Paul Langenin'in «İlim bir harp sebebi olmamalıdır,» Marcel Prenantın «Biyoloji karşısında ırçılık», Aragon'un «Muharrir ve sulh» adlı nutuklarının tercümeleri takip edecektir.

Haftanın Olaylarından

Faşizm burjuvazinin kendine kurtuluş çaresi olarak icat ettiği aletlerin en menfurudur. Avrupanın göbeğinde besleyip semirttiği ve halk hareketini ezmek niyetile ortaya attığı bu aletin 1939 - 45 yılları içinde yine masum halk kitlelerine çektirdikleri ilk emperyalist harbin faciasını gölgede bırakır. Bu harp biteli daha iki sene olmadığı halde inhisarcı kapitalizm pir yenisine hazırlık olmak üzere şimdiye kadar 13 milyar para harcamıştır. Bu gün bu hakikati bütün insanlık öğrenmiş bulunuyor. Şimdiden büyük bir mesele ile karşıkarşıyayız: Söz hürriyetini basın hürriyetini ve bütün insanlık haklarını asil ve asıl gaye edindiklerini iddia ederek bu «gaye» uğrunda heyetler, tetkikler propogandalar yapan; kendileri ni insaniyet duygularının kalesi olarak ilân eden inhisarcı kapitalistler bu basbayağı komedyanın arkasında insan öldürme vasıtalarının imali için milyarlar harcıyorlar... Koyun postuna bürünerek böylece yeryüzünün iki milyar insanı aldatmak, maksatlarına alet etmek ve sahtekârlıklarına inandırmak isteyenlerin foyası bir daha ve bu sefer inkârı ve tekzibi mümkün olmayan bir şekilde ortaya vurulmuştur bu hadise üzerinedir ki, mukadder iflâsına doğru bir adım daha attığını anlayan kapitalizm bu demaske ediliş karşısında şimdi iste ik krizler geçirmekete dir.

Çalışma Bakanının İşçi Sendikaları Hakkındaki Demeci

Bu demeç, Türk işçi sınıfı ve sendikacıları arasında çok iyi bir tesir bırakmıştır.

Çalışma bakanı Sadi Irmak sou ayların en büyük sosyal ve demokratik hareketlerinden biri olan işçi sendikaları hakkında iyi niyetli ve anlayışlı demeçte bulunmuştur. Bu demeci 12 Eylül tarihli Tasvir gazetesinden aynen iktibas ediyoruz:

"Bizim nazarımızda kurulan sendikalar tamamen kanuni ve meşru teşekküldür. Kendilerinin memleketin yüksek menfaatlerine faydalı olmalarını can ve gönülden dilerim. Sendikalarla iş birliği etmeye amadeyiz. Bu teşekküllerin bakanlığın gayelerine kıymetli hizmetler edeceğinden eminim.

AFORİZMALAR

Yazan : Hasan Tanrıkut

Tarihi maddecilik; pratik, teorik esasları arasında bulunan akıllara hayret verici insicamı ve varlığı bir taraftan cemiyet olarak, öte taraftan tabiat olarak kucaklayan sonsuz genişliği ile insan zekâsının bu güne kadar yaratabilmiş olduğu en büyük sentezidir.

Tarihi maddeciliğin en harikulâde tarafı bu kadar geniş hudutlar içinde bu kadar sağlam bir insicam yaratabilmiş olmasıdır.

Teori ile pratik arasında tezat bulunmadığını söylediği zaman burjuva Kant bu fikri yine bir teori olarak ileriye sürmüştü.

Ekonomik istismarı temsil ettiği halde iktidara seçimle geçen bir parti, halkın rizasını almağa değil halkı aldatmağa muvaffak olmuş demektir. Çünki halkın bile, bile soyulmayı kabul edeceği düşünülemez.

Seçimle başa geçmediği halde ekonomik istismarı ortadan kaldıran bir hareket, seçimle başa geçerek ekonomik istismarı devam ettiren bir hareketten bin kat daha halkçıdır.

Jores'e sıkılan kurşun, Jores'in düşman gözüne, halk hareketinden ibaret görünecek kadar büyük olduğunu ifade eder.

İhtilâl seri bir tekâmül, tekâmül tedrici bir ihtilâldir,

Tekâmül denilen «kendiliğinden» oluş ileri ve geri kuvvetlerin ihtilâlci safhaya ulaşamayarak karşılıklı tezatlar muvazenesi halinde cemiyeti tedrici inkişafa doğru götürmeleridir.

İhtilâl, ileri - geri kuvvetler muvazenesinin kuvvetlerden biri lehine bozulması demektir. Her ihtilâlci teşebbüs, mevcut sosyal muvazeneyi yıpratmak, yıkmak, muvakkat bir anarşi yaratmak yolunu tutar.

Liberal demokrasi, mahdud burjuva zümresine ekonomik hakimiyeti, halka söz hürriyetini bahşederken fabrika'ların, bankaların, malikânelerin... sözle yıkılmayacağını bilmekten gelen bir emniyet duygusu içinde bulunur; o müesseseleri yıkmak isteyen ihtilâl ve sosyalizm teşebbüslerini gayrı insanı, gayri ahlâkî olarak ilân eder.

Söz hürriyetile halka deşarj imkânı verecek kendini ihtilâl tehlikesinden korumağa çalışan kapitalizm halkın deşarjına (tenkit, hücumu, küfür) muhatap olmak üzere, bu tenkid ve küfürleri memnuniyet ve nezaketle kabul eden, kös dinlemiş «hükûmet» adlı bir heyet çıkarır..

Burjuvazi, medeniyetile öğünür. Onun medeniyet eserlerinden kol işçilerinin, kafa işçilerinin emeğini kaldırırsanız kubbede hoş bir sadadan başka ne kalır?

Burjuvazistanda âlim daima kapitalist nizamın yarattığı ekonomik baskı altında mahdud ve mahud zümrenin menfaatlerine hizmet eder: âlimin keşif ve icadlarından lâyikile faidalanmak imkânı yalnız burjuvalarda vardır.

Halk istismarın realitesi, münevver hakikatin nazariyesi içinde yetişir ve Halkçı rejimler, parti po ası içinde realiteyle teorinin kaynaşmasından doğar.

Tarihi maddecilik menşe illetlerinin değil tekâmül illetlerinin ilmidir.

İnsanlar tekâmülün yolu üzerine çıkarılan manileri kaldırmak suretile tekâmüle hizmet ederler

Aristokrasinin, burjuvasi denilen daha geniş bir sınıf tarafından kuşatılarak onun bünyesi içine eritilmesi suretile hukukî safhaya ulaşan müsavat, şimdi Proleterya denilen en geniş sınıfın burjuvaziyi kuşatarak onu kendi bünyesi içinde eritmesi suretile de ekonomik safhaya ulaşmaktadır.

Dâva, insanda iman halin alarak hayat ve istikbâl endişesi bu iman içinde erimedikçe daima caymak veya satın alınmak tehlikesi vardır.

İşlerine geleceği anda faşizm. insanlığın başına bir daha belâ etmekten aslâ çekinmeyecek olan kapitalistler bizim, faşizme, kenj ilerinden çok daha şiddetle düşman oluşunuzdaki sebebi bir türlü anlayamıyorlar halbuki bu en ileri fikirle en geri fikir; gerçek insan severlikle, sahte insan severlik, asil demokrasiyle, şekil demokrasisi arasındaki farktan ibaret basit bir meseledir.

İŞ VE İŞÇİ HAYATI

Koca Şevket Usta

Doğan RÜŞENAY.

"Otuz senelik ülküm olan işçi sendikalarının ve partisinin kurulduğunu gördükten sonra artık ölsem de gam yemem» dediği zaman Koca Şevket Usta'nın gözleri yaşarmıştı. Bu sözleri kendi partisinin, kendi evine en yakın semtte şube açtığı gün, sesi heyecan'a titreyerek söylerken hepimiz dâvasına imanla inanan bu gökler kadar temiz, karıncalar kadar çalışkan işçiyi ruhumuzun bütün heyecanile kucakladık.

Nerede, ne zaman işçinin dâvasına yardım edecek, onun ülküsünü ileri götürecek bir teşebbüs, bir toplantı, bir konuşma veya konferans olursa Koca Şevket Ustayı orada bir dağ heybetile dikilmiş görürsünüz. Her işçi kendi dâvasına onun kadar inanacağı gün işçi kurtulacaktır.

Sendikasının işleri için koltuğunda koca, koca paketler olduğu halde en uzun mesafeleri tereddütsüzce aşıveren bu devruhlu, devcüsselli namus örneği işçinin yanında ben daima saygı ve muhabbet hisleri duydum. Dâvasına sarsılmaz bir şuur, söndürülemez bir iman ve Türk işçisine has bir dürüstlükle bağlanan Koca Şevket Usta için her münevver ancak bu duyguları hissedebilir.

Türkiye Deniz İşçileri Sendikasının Tahmil ve Tahliye Bürosu başkanı Koca Şevket Usta! İşçi sınıfı senin gibi öncüleri, senin gibi şuur dolu elemanları olduğu için hakkile övünebilir...

Paydostan sonra, ayağında koskoca ayakkapları, sırtında yıpranmış günlük elbisesile ben-

Türk işçisi Sendikalizmi alkışlıyor

Memleketimizde cemiyetler kanununun değişmesi ile birdenbire hummalı bir faaliyetle işçi sendikaları kurulmaya başladı. Ayrı ayrı istihsal prensiplerine dayanarak kurulan bu teşekkülleri yakından tetkik edersek hepsinin ayni istihsal sahasında bilfiil çalışan işçiler tarafından kurulduklarını görüyoruz ki bu memleketimiz hesabına memnuniyet verici bir hadisedir. Çünkü asırlardanberi Türkiyede kasten ihmal edilmiş ana davalardan en mühimi hiç şüphesiz ki işçi davasıdır.

Türk işçisi her devirde patronların oyuncağı olmuş çok çalışmış az kazanmış hasta olmuş sefalet çekmiş ölmüş çocuklarına ıztıraptan başka miras bırakmamıştır.

Buna mukabil fabrika sahipleri hergün biraz daha kasaların doldurarak milyonlara sahip olmuşlardır, halbuki demokrat memleketlerde işçilerini normal yaşamalarından biraz fedakârlığa davet etmek isteyen patron derhal bir kaya selâhiyetile birleşerek karşısına o istihsalin amelesini dikilmiş görür ve bu kırılamaz azmin önünde eğilmekten başka çıkar yol bulamamıştır.

İşte bunun içindirki demokrat memleketlerde işçi her medeni insan gibi mesut müreffeh yarınından emin olarak bütün enerjisini fabrikasına vermiş ve bundan da Rasyonel çalışma dediğimiz işçi kolaylaştırma doğmuştur. Garp tekniğinin akıllara durgunluk verecek çalışma ve yaratma kabiliyetini ora işçisinin sendikaları vasıtasile organize edilmiş olması yani meslek bilgisini sendika tarafından tertiplenen konferans broşur kitap ve saire gibi çeşitli neşir vasıtaları ile usanmadan teçhiz edilmesinden doğmuş olduğu inkâr kabul etmez bir bedahattir.

Memleketimiz şimdiye kadar muhteris ve egoist düşünceler yüzünden bu hakikatı kavramamış, netice hiç bir yenilik doğurmayan klasik istihsalcı sadece hariçten iatibai maddesi temin edemedikçe çalışamayan ve bunun için de inkişaf imkânı bulamayan mahdut bir endüstrinin esiri olmuştur.

Asırlardanberi günlük nafakasını temin edebilmek için fabrikasında yazın güneşin kızdırdığı oluklu saçtan çatısı altında cehennem gibi sıcak kulakları sağır edici makine gürültüleri ve çarkların her dönüşünde her taraftan dökülen tozlar buram buram kar yağarken sobasız ve ateşsiz buz gibi demirlerin üzerinde pabucunun altı delik olarak en az yarım saat çamurda yürüyerek işine varmak gibi gayrı sıhhi şartlar ve bin bir eziyet altında çalışan bir ameleden

(Devâmı 16 da)

Koca Şevket Usta İşçi sınıfının iftihar vesilesidir.

NOT: Bu sütunda zaman, zaman işçi portreleri bulacaksınız.

Gün

İş ve İşçi Hayatı

(15ci Sayfadan devam)

düşüncesini kayıp etmekten başka bir şey beklemezkez bu gün sendikaları etrafında yarışırcasına toplanan Türkiye işçisi şuurunu muhafaza ettiğini dünyaya isbat etmiştir.

Sendikaları hakkında bir takım isnatlar ve tezvirler yapılmasına rağmen işçi hergün tezgâh başında bu tesanüaün faydalarını birbirlerine izah etmekte ve bu hareketiyle de zaman zaman aleyhinde neşriyat yapanlara it ürür kervan yürür kabilinden cevap vermektedir.

Sendikalar hiç bir siyasi gaye taşımayan sadece kendi mensup olduğu istihsal çevresi dahilindeki üyelerine kanunlara ve rilipte iş veren tarafından alıkonan hakların ve bürokratik mahiyette çıkarılmış bazı iş kanunlarının pratik ve işçiye faydalı olabilmesini temin için icap eden müdahaleyi yapmaktan ibaret bir gayesi ve ayrıca kendi çerçevesi dahilinde meslek kursları açmak işçiye okuma zevkini aşılamak maksadiyle kütüphaneler kurmak her nevi spor ve eğceler tertiplenerek en tabii hakkı olan cemiyet hayatını insanlara bahş ettiği eğlencelerden istifadesini mümkün kılmak ve kısa zamanda işçi kültür seviyesinin yüskelmesini sağlayarak onu fert olarak dahi kimseye hakkını çiğnetmemi öğretmekten ibaretii, Eger bu hareketten rahatsız olacaklar bulunuyoasa bunu asırlardanberi ettikleri rahata mahsup ederek muvazene bulmaya çalışabilirler. Sendikalizmin hakiki mahiyetini anlamayan veya sahsi menfaatine uygun görmeyen'er istedikleri kadar tezviratte kötü yorumlulukta devam etsinler bir gün hadisattaki tekâmül kendilerini çürütecektir. Memleketini sevee yurdun bir mamureye dönmesini isteyen her vatandaş işçi sendikalarının kurulmasını alkışlamalıdır.

İhvan KABACIOĞLU.

Atom Bombası

(11 Sayfadan devam)

ve kullanır. Bu tröstün meşhur A. E. G. Alman tröstiyle olan açık ve gizli münasebetlerini bütün dünya bilir.

3. Du Pont de Nemours. Bu tröst. W. E. C. ye uranium temin eder. Bu muazzam kimya tröstü, Frankfurttaki I. G. Farben adlı meşhur Alman kimya tröstiyle sıkı münasebet halindedir.

4. 1942 yılında Clinton atom fabrikası yapılmağa başladığı zaman: General Electric, Kellog Corporation, Amerikan Telegraph and Telephone, Western Union, Columbia Braadcasting System. Standard Oil, ilh.. Amerikayı ve bütün dünyayı sarmış muazzam tröstler de her türlü yardımlarda bulunmuşlardır.

Alman faşizmile harpten önce, harp devamınca ve hâlâ bugün Alman tröstlerile ve tabii Alman ve İtalyan faşizmi ile el birliği ederek çalışan bu müesseselere ait haklarının Amerika ve İngilltere tarafından Birleşmiş Milletler Kurulunda müdafaası bu iki memlektien kimlerin elinde olduğunu göstermesi bakımından, bütün dünya için ibret alınacak bir derstir. Amerikan ve İngiliz hükûmetleri, politikacıların ağzından bu tröstlerin umum müdürlerini konuşturuyor, Faşizmi hatta müdafaa ediyor. Harp geri gelirse, bütün dünya bundan Amerika ile İngiltereyi birinci derecede mesul tutmalıdır.

Ş. H.

GÜN Müessisi Esat Adil Müstecabi. İmtiyaz sahibi ve neşriyat müdürü : Hasan Tanrıkut
Yıllığı 10, altı Aylığı500, 3 aylığı 250 kuruştur. Adres:P. K. 519 —Nam Basımevi.